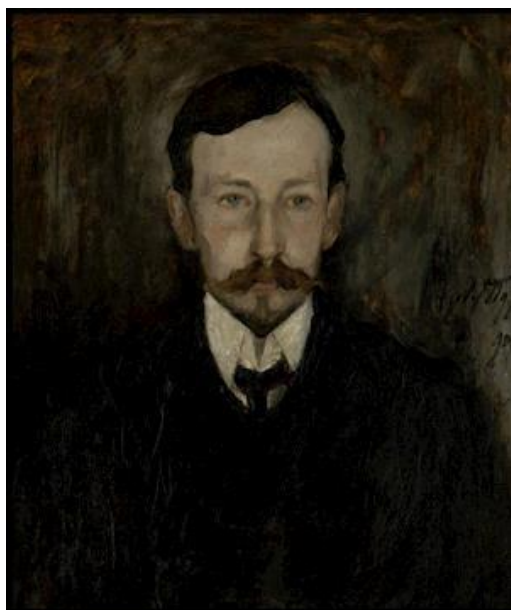

DEN FØRSTE RUSSISKE NOBELPRISTAGER

Ivan Bunin, *Herren fra San Francisco og andre fortællinger*, oversat fra russisk af Trine Søndergaard, efterskrift af Ole Nyegaard, Bechs Forlag Viatone, 2020, 286 s.

Lars P. Poulsen-Hansen, (mag.art. i slavisk filologi)

IVAN BUNIN

**Herren fra San Francisco
og andre fortællinger**

BF

Ivan Bunin, der levede fra 1870 til 1953, var den første russiske Nobelprismodtager. Han fik prisen i 1933, efter at han var emigreret fra Sovjetrusland i 1920. Da Nobelprisen i litteratur blev indstiftet i 1901, kunne den inden 1933 være gået til russiske forfattere som Lev Tolstoj, der levede fra 1829 til 1910, men havde skrevet sine store romaner inden 1901, Anton Tjekhov (1860-1904) for hans fire skuespil og til Maksim Gorkij (1868-1936) for hans fortællinger, romaner og selvbiografi. Bunin var i øvrigt venner med dem alle tre.

På Nobelprisens hjemmeside gives der følgende motivering for Bunins Nobelpris: ”För det stränga konstnärskap, varmed han företrätt den klassiskt ryska linjen i prosadiktningen.” På dansk har Ivan Bunin hidtil været repræsenteret med novellesamlingen ”Mitjas Kærlighed og andre Noveller”, der imidlertid er oversat fra svensk. Derudover har der hidtil kun foreligget to fortællinger i originale danske oversættelser fra russisk, nemlig ”Herren fra San Fransisco” (1915), oversat af Carl Stief i 1952, og ”Brødre” (1914), oversat af Georg Sarauw i 1956. Trine

Søndergaards oversættelse af en række af Bunins fortællinger udfylder således en pinlig lakune i vores oversættelser af russisk litteratur.

I Rusland er han ikke glemt. Der er netop i 2020 udkommet et bind med alle hans fortællinger. Det er på 1110 sider. Det må være et tegn på, at han stadig findes værd at læse. Og sådan forholder det sig da også. Med betydeligt artisteri beskriver han en række russiske skæbner i sine fortællinger, der er skrevet i et tankemættet, kompakt sprog, eller som Ole Nyegaard skriver i sit udmærkede efterskrift ”et stringent komponeret stykke poetisk prosa, der nærmest ånder”. Denne stramme stil har oversætteren Trine Søndergaard gengivet trofast mod originalens komposition, så det også lyder godt på dansk. Som professor Wilhelm Nordenson fra Karolinska Institutet sagde ved Nobelmiddagen, hvor Bunin i øvrigt havde den 23-årige svenske prinsesse Ingrid til bords: ”De har gjort en fremragende indsats for at beskrive detaljerne i den menneskelige sjæl og ved at gøre det har De højest fortjenstfuldt videreført den store russiske litteraturs glørværdige traditioner”. Det viser sig også i de farve- og lydmedtede naturbeskrivelser.

Men det er ikke opløftende læsning. I mange af fortællingerne fører kærligheden til død og ulykke, ja ligefrem selvmord. Men det er uhyggelig godt beskrevet. Fremhæves skal vel først og fremmest "Herren fra San Francisco", hvor damperen, der sejler ham fra hjembyen til Capri beskrives som en levende organisme med sine motorer og passagerer, og "Mitjas kærlighed", der begynder ildevarslende og da også ender tragisk. "Jelaginsagen" er også værd at nævne for dens beretning om en kærlighed og dens overraskende slutning, som lige så lidt som de to øvrige fortællingers slutninger skal nævnes her. På nettet kan man finde en aktuel liste over fem værker af Bunin, som man skal læse. Det drejer sig om "Herren fra San Francisco" (1915), "Mitjas kærlighed" (1924), fortællingerne "Forbandede dage" (1925-26), romanen "Arsenjevs liv" (1933), fortællingerne "Mørke alleer" (1946). Får vi mon også de sidste på dansk?

Vil man have et overblik over Bunins forfatterskab, kan det anbefales at læse, hvad Mette Dalsgaard skriver om ham i "Den tunge lyre".

Efter Bunin har flere russiske forfattere fået Nobelprisen i litteratur. Den næste var Boris Pasternak i 1958 med følgende motivering: "För hans betydande insats såväl inom den samtida lyriken som på den stora ryska berättartraditionens område." Han måtte imidlertid takke nej. I 1965 blev Nobelprisen tildelt Mikhail Sjolokhov "för den konstnärliga kraft och ärlighet, varmed han i sitt Donska epos har gestaltat ett historiskt skede i ryska folkets liv". Han fik den altså for sin store roman "Stille flyder Don".

Endelig har Aleksandr Solzjenitsyn fået Nobelprisen i 1970 "för den etiska kraft varmed han fullföljt den ryska litteraturens omistliga traditioner".

Endnu en russisksproget forfatter har fået prisen, nemlig hviderusseren Svetlana Aleksijevitj "för hennes mångstämmiga verk, ett monument över lidande och mod i vårtid".